

8TH

SEPTEMBER

I LANGUAGE -संस्कृतम्

क्र.सं	मासः/सप्ताहः	अधिगमफलानि	निर्देशात्मकक्रियाकलापः	मौल्यमापनक्रियाकलापः
1	<p>सप्टेम्बरमासः</p> <p>प्रथमसप्ताहः</p> <p>➤ क्रियाकलापः-1</p> <p>➤ क्रियाकलापः-2</p> <p>➤ क्रियाकलापः-3</p>	<p>द्वितीयःपाठः-</p> <p>सहवासः</p> <p>❖ संस्कृत- सम्भाषणपरिचयः</p> <p>1.चोरस्य राजभवनप्रवेशः।</p> <p>2.राजराज्योः सम्भाषणम् ।</p> <p>3.राजराज्योः सम्भाषणम् श्रुत्वा समग्रराज्यं प्राप्तुं चोरस्य उपायः ।</p> <p>❖ लट्- लकारज्ञानम्।</p> <p>❖ अकारान्त- शब्दप्रयोगपरिचयः।</p>	<p>❖ अध्यापकस्य मार्गदर्शने छात्राः सहवासपाठस्य सम्भाषणं अभिनयद्वारा प्रदर्शयेयुः।</p> <p>❖ छात्राः लट्लकारमुपयुज्य वाक्यरचनां कुर्युः।</p> <p>❖ छात्रान् गणे विभज्य एकवचन-द्विवचन- बहुवचनपरिवर्तनं स्पर्धा।</p> <p>❖ छात्राः सहवासपाठे विद्यमान लट्लकाररूपाणि चित्वा लिखन्ति।</p> <p>❖ सहवासपाठे विद्यमान -अकारान्तशब्दान् उपयुज्य प्रथमातः सप्तमीविभक्तिपर्यन्तं वाक्यरचना स्पर्धा। (अध्यापकः मार्गदर्शनं करोति)</p>	<p>➤ एकवाक्येन उत्तरं लिखत-</p> <p>1.किमर्थं चोरः राजभवनं प्रविष्टवान् ?</p> <p>2.राज्याः चिन्ता का?</p> <p>➤ पठनस्पर्धया छात्राणां पठनकौशल मौल्यमापनम्</p> <p>➤ लकार-पुरुष- वचनानि लिखत-</p> <p>1.अस्ति, 2. गच्छामि, 3.पठावः, 4.भवसि, 5. भवति ➤ लिङ्ग- विभक्ति-वचनानि लिखत- चोरः, काले ,वराः,विवेकं,अहं</p>

			❖ सहवासपाठे विद्यमान-अकारान्तशब्दलेखनस्पर्धा।	
2	द्वितीयसप्ताहः ➤ क्रियाकलापः-1	❖ ऋषिजन-दिनचर्या परिचयः 4. ऋष्याश्रमे चोरेण ऋषिजन दिनचर्या पालनम् । 5. ऋष्याश्रमं प्रति राज्ञः सन्दर्शनं । 6. सज्जनसहवासप्रभावः । 7. ऋषिजन सहवासेन चोरस्य मन-परिवर्तनम्।	❖ छात्राः स्वदिनचर्या संस्कृतभाषया वदेयुः। ❖ छात्राः स्वमित्राणां उत्तमगुणान् द्वित्रैः वाक्यैः संस्कृतभाषया वदेयुः। ❖ छात्राः सहवासपाठे विद्यमान-अव्ययपदानां सङ्ग्रहं कुर्युः। ❖ अध्यापकः राज-पुत्र इत्यादि शब्दान् दत्त्वा अन्तर्जालमुपयुज्य पदार्थान्वेषणं कर्तुं वदति । छात्राः प्लेस्टोरतः शब्दकल्पद्रुम एप् डौन्लोड् कृत्वा अन्वेषणं कृत्वा लिखन्ति वदन्ति च। ❖ किं शब्दं तथा कति कुत्र इत्यादि सप्तकारान् उपयुज्य प्रश्ननिर्माणस्पर्धा ।	➤ स्वदिनचर्या लिखत। ➤ ये सत्पुरुषाः सच्चारित्र्येण समाजे परिवर्तनं कृतवन्तः तादृशपञ्च श्रेष्ठजनानां नाम लिखत- (उदा- बुद्ध...) ➤ विरुद्धार्थक पदं लिखत-विवेकः, योग्यः, सरलम्, सज्जनः, अस्ति ➤ प्रश्नवाक्यं कुरुत- चौर्यकरणं चोरस्य कार्यम् । आश्रमे योग्याः ऋषिकुमाराः निवसन्ति।
	➤ क्रियाकलापः-2	❖ अव्ययपदानां परिचयः ।		
	➤ क्रियाकलापः -3	❖ समानार्थक-शब्दपरिचयः ❖ प्रश्ननिर्माण - परिचयः		

<p>3</p>	<p>तृतीयसप्ताहः ➤ क्रियाकलापः - 1 ➤ क्रियाकलापः - 2 ➤ क्रियाकलापः - 3</p>	<p>घटकः-नीतिबोधः श्लोकः:1,2 ❖ सुभाषितानां अध्ययनेन जीवन मौल्यम् अवगच्छन्ति। ❖ सज्जन- दुर्जनयोः भेदं पिककाकयोः उदाहरणद्वारा अधिगमनम्। ❖ श्लोक समन्वय अभ्यासः</p>	<p>❖ शिक्षकः श्लोकं गायति। छात्राः अनुवदन्ति। ❖ सज्जनानां दुर्जनानाम् च गुणानां आवलीं कुर्वन्ति। ❖ श्लोकस्य समन्वयं करोति।</p>	<p>➤ पक्षीणाम् प्राणीनाम् च नामानि लिखन्तु। ➤ श्लोकद्वयं कण्ठपाठम् कृत्वा गायन्तु। ➤ अभ्यास पत्रिकां लिखन्तु</p>
<p>4</p>	<p>चतुर्थसप्ताहः ➤ क्रियाकलापः - 1 ➤ क्रियाकलापः - 2</p>	<p>नीतिबोधः श्लोकः 3,4 ❖ धीमतां मूर्खाणाम् च स्वभाव चित्रणम्। ❖ तृतीया विभक्तेः अभ्यासः। ❖ क्षमागुणस्य महत्त्वं जानन्ति।</p>	<p>❖ धीमतां मूर्खाणाम् च स्वभावनां पट्टिकानिर्माणम्। ❖ नामपदानां तृतीया विभक्ति परिवर्तनं कुर्वन्ति।</p>	<p>➤ श्लोकानां तात्पर्यं लिखन्तु। ➤ श्लोकद्वयं कण्ठपाठम् कृत्वा गायन्तु। ➤ अभ्यास पत्रिका 3,4</p>

अभ्यासपत्रिका -1

I. एकवाक्येन उत्तरं लिखत-

१. चोरः चौर्यार्थं कुत्र प्रविशति? _____

२. राजा कान् परिशीलयति? _____

३. ऋष्याश्रमे कः ऋषिकुमारः इव आचरति ?

४. कः ऋषिकुमारः इव निस्पृहः भवति?

II. अव्ययपदानि उपयुज्यवाक्यं रचयत-

१. च - _____

२. अपि- _____

३. प्रतिदिनम् - _____

III. अन्यलिङ्गपदं लिखत-

१. सुन्दरः- _____

२. कुमारः - _____

३. पुत्री- _____

४. सञ्जातः- _____

IV. उदाहरणानुसारं बहुवचने परिवर्तयत-

(उदा:- गच्छति - गच्छन्ति)

१. अस्ति - _____

२. प्रविशति- _____

३. स्मरति- _____

४. सम्भवति- _____

अभ्यासपत्रिका -2

I. उदाहरणानुसारं उत्तम-पुरुषे परिवर्तयत- (उदा- करोति - करोमि)

१. चिन्तयति- _____

२. भवति - _____

३. प्राप्नोति - _____

४. वदाति- _____

II. रेखाङ्कितपदानि अवलम्ब्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-

१. चौर्यकरणं चोरस्य कार्यम्। _____

२. आश्रमे योग्याः ऋषिकुमाराः निवसन्ति।

III. पठ्धातोः लट् लकाररूपाणि लिखत-

	ए.व	द्वि .व	ब.व
प्र.पु			
म.पु			
उ. पु			

IV. कन्नडभाषया-आङ्ग्लभाषया-वा संस्कृतभाषया लिखत-

१. सज्जनसहवासमहत्वं कथानुगुणं लिखत-

अभ्यासपत्रिका 3

1. एकवाक्येन उत्तरं लिखत ।

१. पिककाकयोः भेदः कदा ज्ञायते?

उत्तरम् - _____

२. अपमानं कः न प्रकाशयेत् ?

उत्तरम् - _____

३. नरस्य आभरणं किम् ?

उत्तरम् - _____

2. प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।

१. पिककाकयोः वर्णः कृष्णः अस्ति ।

उत्तरम् - _____

२. काव्यशास्त्रविनोदेन धीमतां कालः गच्छति ।

उत्तरम् - _____

३. रूपस्य आभरणं गुणः ।

उत्तरम् - _____

3. विरुद्धार्थकपदानि लिखत।

१. अपमानः × _____

२. मित्रम् × _____

३. कृष्णः × _____

4. पर्यायपदानि लिखत।

१. काकः = _____

२. मतिः = _____

३. मित्रम् = _____

४. नरः = _____

5. चतुर्थं पदं लिखत ।

१. गच्छति - आगच्छति । नयति -

२. काकः - प्रथमाविभक्तिः । गृहे-.....

३. कलहेन - तृतीयाविभक्तिः । वेदात्

४. मानम् - अपमानम् । अस्ति

6. समूहेतरपदं चिनुत ।

१. दरिद्राय, निद्रया, रामाय, श्रोत्रियाय ।

उत्तरम् - _____

२. काकः, पिकः, गृहे, कृष्णः ।

उत्तरम् - _____

३. मतिमान्, अर्थनाशम्, मनस्तापम्, अपमानम् ।

उत्तरम् - _____

अभ्यास पत्रिका 4

I. रिक्तस्थाने वर्णमेकं संयोज्य पदबन्धं कुरुत

पि	क	का	योः
व	...	न्त	का	ले
दु	श्च	...	ता	नि
...	का	श	ये	त्
चा	प	मा	नं	...

[च, रि, स, क, प्र]

II. वर्णक्रमं विचिन्त्य पदानि रचयत

यु	बा	ल	कः
व	रु	णः	पि
कः	का	वे	री
अ	र्थ	ना	शं

उत्तराणि 1. बालकः 2 3 4

III. इतरवचनरूपाणि लिखत ।

१. गृहे

२. व्यसनेन

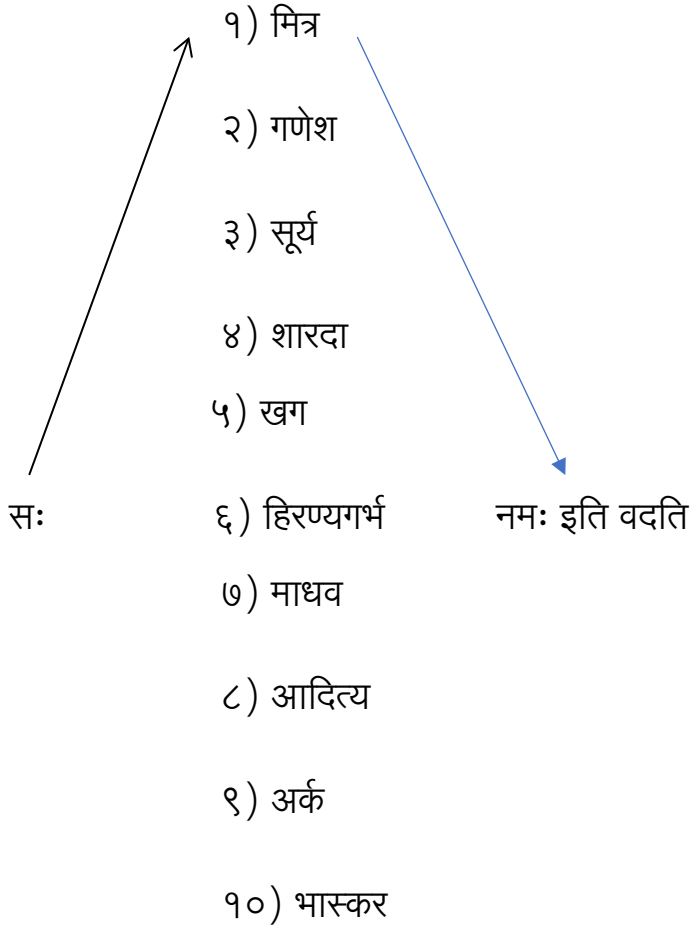
३. भक्ताय

४. दानात्.....

५. रूपस्य

६. काकः

IV. नमः – नमः इत्यस्य योगे चतुर्थीविभक्तिः भवति ।

उदा १. 1) सः मित्राय नमः इति वदति ।

2) सः ----- नमः इति वदति।

3) सः ----- नमः इति वदति।

4) सः ----- नमः इति वदति।

5) सः ----- नमः इति वदति।

6) सः ----- नमः इति वदति।

7) सः ----- नमः इति वदति।

8) सः ----- नमः इति वदति।

9) सः ----- नमः इति वदति।

10) सः ----- नमः इति वदति।
